

**Verslagen NISIS & NOSTER Autumn School
24 – 27 oktober 2016, Amsterdam**

Thirteen PhD and ResMA students, representatives of three seminars, attended the workshop by dr. Timothy Fitzgerald on 25th October 2016. First we had the opportunity to discuss his idea of 'Abolishing Politics', as expressed in both his keynote lecture and the articles we read. His plea for a critical deconstruction of the terms 'politics' and the religion-politics binary is characterized by a self-critical attitude. Dr. Fitzgerald made us aware of an apparent neutrality in 'religion' and 'politics', which he uncovered as modern fictions. Both of the presentations by PhD students were closely related to his research. Iris Busschers (RUG) stressed the constant negotiation of the boundaries of missionary identities in Papua (c. 1900-1949) in relation to Christianity and the Dutch colonial state. Introducing his research project, Daan Oostveen (VU) continued the discussion about the validity of analytical concepts in his search for a non-problematic description of 'multiple religious belonging'. Some difference of opinion arose on the question how to continue after the deconstruction of terms. Typically, dr. Fitzgerald questioned the necessity of this question, as well as the ability of human beings to progress at all. We may thus not have left the workshop being more optimistic, however, we might have become more aware of our own assumptions and the discrepancy between language and reality. Moreover, the space created by this kind of research allows to formulate new questions.

Inge Schipper (VU)

In her keynote lecture during the NISIS & Noster Autumn School on Wednesday October 25th and a workshop the following day Prof. Frances Flannery (James Madison University, USA) gave an interesting and practical definition of apocalypticism that goes beyond descriptions of mere eschatology. According to Flannery most religious and ideological terrorism draws on 'radical apocalypticism'. Apocalypticism maintains that the divine realm has sent a revelation to the righteous; evil forces rule the world (good vs. evil) and the righteous suffer. Someday however there will be a divine intervention and the righteous will be vindicated. The majority of all apocalypticists are non-violent. A minority of people in apocalyptic religions has a worldview that Flannery calls radical apocalypticism. These radical apocalypticists have four additional reality propositions and are thus highly susceptible to violence. The majority of the operative terrorist groups, and Flannery stresses this numerous times – across all religions and ideologies – share these four indicators of violence. Radical apocalyptic believers maintain that they are the only ones who know how to interpret holy scripture (authoritative revelation/interpretation); they all believe that an end time is coming (active eschatology); both peaceful and violent apocalypticists think that evil forces are controlling the world (othering/concretized evil); a theology of redemptive violence pushes them to be violent. The radical apocalypticist therefore thrives on perceived (violent) oppression.

Flannery has found great support for this scholarly framework from all kinds of specialists: from theologians, to policy makers and analysts in the intelligence community. She states that her definition of radical apocalypticism is helpful since it allows them to see that the problem is not any particular religion. There is no difference between politics and religion for apocalypticists. Furthermore, the theory helps to identify certain characteristics that indicate when apocalyptic believers will turn violent. This focus on how scholarly work can matter for society is something that characterizes Flannery's work and lectures. In the workshop she said that taking a step back from research and regularly asking the "So why? – So what?" questions is very important to her. In the light of that practical focus, Flannery proposes a cultural counter-terrorism program for sustainable peace that consists of weakening the explanatory power of the radical apocalyptic worldview, which

posits an evil 'them' against an embattled 'us'. The program is accomplished by countering the four additional reality propositions, through eliminating social contexts of discontent and by reforming inclusive relationships amongst nations and peoples.

Although Flannery is right in stating that first of all terrorism needs to be fought by fighting their ideology, not by just fighting terrorists, she (deliberately?) remains vague e.g. about what balanced military action would be required to reduce terrorist threats without creating more potential terrorists. All in all Flannery's lecture and workshop were definitely worth attending. Her book "Understanding Apocalyptic Terrorism: Countering the Radical Mindset" is a must-read for those who are interested in apocalypticism.

Christiaan Erwich (VU)

Dit najaar hebben de Nederlandse religie onderzoeksscholen NISIS en NOSTER de handen ineengeslagen en gezamenlijk een *Autumn School* georganiseerd. Dit was naar aanleiding van het door de KNAW aangewezen belang van samenwerking in het academische veld van theologie en religiewetenschappen. Gevolg: een zaal vol mensen met diverse achtergronden (zoals bijvoorbeeld uit Indonesië) op een universiteit die sowieso al bekend staat om haar diversiteit: de VU. En ik als kersverse research master student van de universiteit Utrecht mocht hier bij zijn! Met zes *keynote lectures* door religiewetenschappers en theologen uit het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Nederland en Duitsland in het vooruitzicht en daarbij ook nog een lancering van *the Netherlands Academy of Religion* (NAR), beloofde het een interessante week te worden.

Het spits werd afgebeten door prof. John Voll - minsten 80 jaar oud maar geen microfoon nodig - die binnen vijf minuten al de hoofdvraag van de hele Autumn School beantwoordde. Religie en moderniteit zijn namelijk niet elkaars tegenpolen, en eigenlijk achtte hij dit ook niet als een valide vraag van deze tijd. Het past meer bij de 20^e-eeuwse manier van denken.

Vervolgens sprak dr. Timothy Fitzgerald en hij problematiseerde het gebruik van concepten als religie en politiek, doordat deze termen worden genormaliseerd in het academische discours, maar ook in het dagelijkse denken. De discussie hierover zette zich voort tijdens de ochtendworkshop, die ik zelf ook bijwoonde. De discussie over de moeilijkheden van het definiëren van religie lijkt soms eindeloos en kritiek vanuit wetenschappers zoals Fitzgerald kunnen vaak niet de vraag beantwoorden: 'hoe nu verder?' omdat dat niet per se hun plek is. En daar word ik als toekomstig religiewetenschapper soms wel een beetje moedeloos van.

Na de ochtendworkshops werd er gezamenlijk geluncht en weer door naar de volgende keynote lectures van dr. Jens Kreinath en prof. Frances Flannery. Persoonlijk vond ik de laatste erg inspirerend!

Op de laatste dag waren er nog dr. Jeanette Jouili en dr. Adriaan van Klinken. Van Klinken besprak christendom en seksualiteit in Afrika vanuit verschillende invalshoeken. Zo is er *Pentecostal Christianity*: een stroming van het christendom met een 'moderne' invulling, maar tegelijkertijd ook erg tegen homoseksualiteit. Maar ook zijn er voorbeelden van christelijke priesters die zelf homoseksueel zijn en zeggen dat dit samen kan gaan, met ondersteuning van de Bijbel, of Afrikaanse *artivism*: popliedjes die strijden voor homorechten.

Al met al was het voor mij een inspirerende week, met veel leuke discussies, interessante onderzoeken en het gaf mij als master student ook weer nieuwe input en energie voor mijn eigen toekomstige onderzoek!

Saskia Huygen (UU)